

intavolatie (de meer of minder vrije en/of versierde instrumentale bewerkingen van vocale polyfone muziek, die veelvuldig in het tweede deel van Fa 117 voorkomen). Het is daarom principieel onmogelijk om op basis van de notatie als onderdeel van de fysieke werkelijkheid van het manuscript bindende uitspraken te doen over de manier waarop deze stukken ooit uitgevoerd werden. Het is een grote verdienste van Memelsdorff dat hij in zijn proefschrift herhaaldelijk reflecteert op de grenzen van de door hem gekozen methodologie. Dat zijn analyse van Fa 117 slechts een manier is van 'zien als', waarbij de noten van de afzonderlijke composities in een overkoepelende interpretatie van de codex worden geplaatst, laat hij in zijn verweer zowel als in de conclusie van dit deel van zijn proefschrift duidelijk merken:

As will be seen in the following sections, the research carried out in the present study can offer new perspectives on many of these hypotheses. At the same time it raises several new problems that require specific reflections. (p. 333)

Muziekwetenschapper en musicus prof.dr. Louis Grijp zoomde tijdens de verdediging van het proefschrift in op een voor wetenschappers mogelijk problematische kant van deze nieuwe perspectieven: de discrepantie tussen de wetenschappelijke resultaten uit Memelsdorffs proefschrift en zijn pogingen om de laamiddelieuwse instrumentale cultuur van Fa 117 in concerten en op cd's te reconstrueren. Hoewel er bijvoorbeeld in het fysieke object van Fa 117 geen enkel spoor van het gebruik van de blokfluit te vinden is, gebruikt Memelsdorff dit instrument wel in zijn interpretatie van een aantal composities uit de Codex (zie hiervoor de cd 'Faventina: The Liturgical Music Of Codex Faenza 117 (1380-1420)' en de cd 'Codex Faenza 117' door Mala Punica o.l.v. Memelsdorff). Eensgezind kwamen promovendus en opponent vervolgens tot de conclusie dat de reconstructie van een historische uitvoeringspraktijk op basis van wetenschappelijke feiten onmogelijk, en zelfs helemaal niet wenselijk is. Hoewel zowel het proefschrift als de cd's waarschijnlijk meer over de eenentwintigste-eeuwse dan over de vijftiende-eeuwse muziekcultuur tonen, neemt dit absoluut niet weg dat Memelsdorff met dit cum laude proefschrift zijn tweede voornaam 'Leonardo' eer heeft

aangedaan. Of Memelsdorff erin geslaagd is om de relatie tussen de Codex Faenza en de instrumentale muziekcultuur van de Veneto in de vijftiende eeuw aan te tonen, lijkt tegen deze achtergrond een onbelangrijke vraag te zijn geworden.

(Jacomien Prins)

-Pedro L. Memelsdorff, *The Filiation and Transmission of Instrumental Polyphony in Late Medieval Italy: The Codex Faenza 117*, proefschrift Universiteit van Utrecht (promotie 8 januari 2010, promotor prof.dr. K. Kügle)

On Meaning and Dyslexia

The dissertation opens with the following quote of A.W. Ellis: 'Ultimately, whatever dyslexia may or may not be, it cannot be a reading disorder'. With this quote Fiorin adopts a point of view, which gained a lot of support in last decades, claiming that in contrast to the popular view dyslexia is not primarily a reading disorder but rather a broader linguistic related problem. Specifically, Fiorin believes that dyslexia is associated with a deficit of the verbal component of working memory.

It is by now widely accepted that working memory, with emphasis on its phonological part, plays a major role in developmental dyslexia. Fiorin adopts this view as a starting point but claims that this assumption is insufficient as it cannot account for the fact that dyslectic children fail in tasks which are grammatical rather than phonological in nature. Therefore, he proposes a new model according to which the primary deficit that is responsible for dyslexia is not only the phonological but also the grammatical part of working memory.

In order to support this innovative claim, results of three experiments are presented. The experiments were conducted with Dutch and Italian speaking children who were diagnosed with dyslexia and with normally developing children of similar ages.

In experiment 1 Fiorin investigates Italian and Dutch speaking children's interpretation of pronouns in sentences such as 'Every boy painted his bike'. Experiment 2 investigates Italian children's interpretation of two types of past tense constructions in Italian – the *passato prossimo* (as in: 'Marco ha mangiato il gelato') and the *imperfetto* (as in: 'Marco mangiava il gelato'). Italian speaking pre-school children are known to have problems with the *imperfetto*

structure and Fiorin predicts that older dyslectic children will find this structure difficult as well. Experiment 3 investigates the different readings of sentences such as: 'Every girl is sitting on a chair' vs. 'a girl is sitting on every chair'. This experiment as well was conducted in both Dutch and Italian.

The results of all three experiments show that dyslectic children face similar problems as normally developing pre-school children and support Fiorin's hypothesis that dyslexia is (also) a grammatical deficit. In all these constructions working memory seems to play a role and thus the assumption that it is the grammatical component of this memory that is hurt is supported.

Although Fiorin's hypothesis is supported by the findings of his experiments, there is still a long way to go before a grammatical component of working memory could be widely accepted as an underlying factor in developmental dyslexia. First of all the existence of such a component should receive more (independent) evidence and then its exact role in dyslexia should be established. Further, the obtained results should be compared also with those of other populations (e.g. children with specific language impairments, younger 'slow readers') in order to fine-grain the claim that these findings support a working memory deficit.

All in all, this study is an important contribution to the growing body of evidence showing that dyslexia is linguistic (rather than phonological or reading-related) in nature, and should be diagnosed, investigated and treated as such.

(Shalom Zuckerman)

– Gaetano Fiorin, *Meaning and Dyslexia, a study on pronouns, aspect and quantification*, proefschrift Universiteit Utrecht (Uil OTS) (promotie 5 maart 2010, promotores D. Delitto, F.N.K. Wijnen. LOT publicaties, 243 p.)

Juryrapport WIS-Scriptieprijs 2008-2009

De inzendingen voor de Scriptieprijs 2008-2009 van de Werkgroep Italië Studies overtroffen dit keer in zowel kwantiteit als in kwaliteit iedere verwachting. Om met de kwantiteit te beginnen: dit keer kreeg de jury – bestaande uit Maartje van Gelder, Jetze Toubert, Minne de Boer, Maarten Delbeke en Asker Pelgrom – maar liefst negentien scripties toegestuurd.

Een ruime verdubbeling ten opzichte van de voorgaande ronde en een duidelijk teken van de levendige belangstelling van studenten voor de Italië Studies. Uit België kwamen vijf inzendingen, waarbij de Universiteit Gent met drie scripties als hofleverancier optrad. Binnen de Nederlandse inzendingen namen de Universiteit Utrecht (5) en de Universiteit van Amsterdam (4) het leeuwendeel voor hun rekening. Verheugend was dat alle disciplines ruim waren vertegenwoordigd: van letterkunde tot kunstgeschiedenis, van geschiedenis tot verstaalkunde en van archeologie tot renaissance studies.

Aangezien het aantal ingezonden scripties dit keer zo groot was, heeft de WIS besloten de selectie in twee fases op te delen en na voorselectie bleven tien kwalitatief zeer hoogstaande scripties over. Deze zijn door de juryleden beoordeeld op de inhoud, originaliteit van het onderwerp, toegepaste methodologie en de schrijfstijl. Het betrof – in alfabetische volgorde – de volgende inzendingen, namelijk de scriptie *La maniera mutata? Un'indagine intorno alla storiografia dei 'plaganti ditti de l'amore' da Bernardo di Chiaravalle sino a Dante Alighieri* van Han Adriaenssen (RUG), die het aandurfde om ruim tweeënhalve eeuw middeleeuwse religieuze én amoreuze literatuur bij zijn onderzoek te betrekken. Carmen Van den Bergh (Leuven) koos er in haar scriptie *Malaparte e le sue 'Prospettive'. Le riviste del Novecento fra consenso e dissenso (1937-1943)* voor het tijdschrift *Prospettive* en de auteur Malaparte te plaatsen, en dus ook te analyseren, op het grensvlak van literatuur en maatschappijkritiek. Een origineel en gewaagd onderwerp had de scriptie *Io contro il mondo. Una lettura etica di Eugenio Scalfari, 'L'uomo che non credeva in Dio'; Manlio Cancogni, 'Gli scervellati' ed Oliviero Beha, 'Il paziente italiano'* van Thijs Dely (Gent), ook omdat de geanalyseerde werken niet tot het standaardrepertoire horen van onze opleidingen Italiaans.

Matthijs Jonker (UvA) paste in zijn scriptie een door hemzelf ontwikkelde methode van kunsthistorische analyse toe op het complexe schilderij *Il ratto di Elena* van Guido Reni. Barbara Lotti (UvA) koos in *Dal pastiche all'aurea mediocritas. L'imitazione oraziana nelle 'Satire' di Ludovico Ariosto* voor een technisch literair-historisch onderzoek. In haar

elegante scriptie is zij uitvoerig ingegaan op de plaats van de *Satire* in het werk van Ariosto en op de zeer wisselende receptie van het werk door de eeuwen heen. De scriptie *Dal suo mano? Werkverdeling en toeschrijving in Vasari's atelier in Palazzo Vecchio* van Laura Overpelt (VU) behelst indrukwekkend traditioneel kunsthistorisch onderzoek, en is ondanks de technische aard zeer leesbaar. Elias van der Plicht (UvA) toonde met zijn scriptie over de drooglegging van de Pontijnse vlakte een zeer goede beheersing van het onderwerp en een heel volwassen wetenschappelijke instelling te hebben. Cees Reijner (Leiden) gaf in *Hooft, Conestaggio en Strada. De invloed van twee Italiaanse historici op de Nederlandse Historiën* een heldere analyse van de invloed van Italiaanse geschiedschrijving op het werk van P. C. Hooft. De scriptie van Erik Schoonhoven (UvA), *La salvezza di Dante. Il linguaggio simbolico delle pietre preziose nella Divina Commedia*, maakte indruk door de gedetailleerdheid van het onderzoek en de encyclopedische methodologie. Wouter Wagemakers (Nijmegen), tenslotte, combineerde in *Architectuur, macht en identiteit in zestiende-eeuws Verona* op knappe wijze traditioneel architectuurhistorisch onderzoek met grondig bronnenonderzoek naar sociale en politieke geschiedenis.

Deze opsomming doet natuurlijk geen recht aan de hoge kwaliteit van de ingezonden scripties, maar dient vooral om een indruk te geven van de reikwijdte en originaliteit van de auteurs. De jury was, dat mag nogmaals benadrukt worden, zeer onder de indruk van het onderzoek en vond het dit keer lastig om tot een definitieve keuze te komen. Twee scripties in het bijzonder streden tot op het einde om de eer en de allerlaatste beoordelingsfase leek dan ook een academische thriller. Uiteindelijk hebben wij ervoor gekozen de scriptie van Matthijs Jonker te belonen met een eervolle vermelding en Elias van der Plicht uit te roepen tot de winnaar van de scriptieprijs. Op de inhoud van beide scripties wil ik hier nog kort ingaan.

Jonker stelt zich in zijn scriptie *Guido Reni's 'Abduction of Helen'. Practices of politics, painting and poetry in the seventeenth century* een ambitieus doel, namelijk het loslaten van een nieuwe, interdisciplinaire benadering op een oud probleem. Een kunstwerk heeft volgens hem niet één betekenis, maar meerdere

tegelijktijd, afhankelijk van de context (*practice*) waar men naar kijkt. Jonker reconstrueert vier verschillende *practices*, namelijk diplomatie, schilderkunst, literatuur en collectionisme, die hij relateert aan de specifieke historische context van het schilderij van Reni. De scriptie heeft de elegante vorm van een soort raamvertelling, waarin de methodologische vraagstelling de lijst vormt en de historische reconstructie de omliggende kern. Dit levert een spannende studie op, waarvan het resultaat weliswaar discutabel is (dat erkent de auteur zelf in de conclusie ook), maar aanzet tot nadenken over de fundamenteën van het vak kunstgeschiedenis. Kortom, een ambitieus en helder betoog, dat belangrijke vragen oproept.

De jury was collectief onder de indruk van de uiteindelijke winnaar, *Littoria Mussolini's 'battaglia della natura' op de Pontijnse vlakte* van Elias van der Plicht. De positionering van het onderzoek getuigt van een brede, internationale oriëntatie en de scriptie steunt op een indrukwekkende hoeveelheid archiefonderzoek. Daarbij benadert de auteur bestaande historiografie gepast kritisch en weet hij op basis van zijn eigen onderzoek overtuigende nieuwe inzichten aan te leveren. Daarmee is dit niet alleen een geslaagde (onderzoeks-)master-scriptie, maar vormt het ook de basis voor een wetenschappelijk artikel, zo niet meer. De stelling van de auteur is dat de ontginning van de Pontijnse moerassen in de jaren Twintig en Dertig niet als doel had een fascistische ideale kolonie op te zetten, zoals de historiografie wel beweert. Met overtuigend bewijs uit de archieven en een zorgvuldige duiding van de planologische en architectonische ontwikkelingen, weet hij aan te tonen dat het hier eerder ging om een fascistische strijd tegen de wilde natuur. Deze *battaglia della natura* (een door de auteur zelf geformuleerd concept) past in een serie van *battaglie* tegen externe vijanden, met als doel het fascisme van legitimiteit te voorzien.

Van der Plicht probeert bovendien het historische kader van het fascisme te ontstijgen, door ook te wijzen op de langere, negentiende-eeuwse traditie waarin deze zucht naar het ontginnen van de natuur zou passen. Kortom, een zeer verdiende winnaar in wat een buitengewoon rijke jaargang was van de scriptieprijs van de Werkgroep Italië Studies. Wij zijn dan ook verheugd dat Elias van der Plicht gekozen

heeft voor het omwerken van zijn scriptie tot een wetenschappelijk artikel tijdens een onderzoeksverblijf aan het KNIR en zien uit naar

eventueel verder onderzoek van zijn hand. (Maartje van Gelder – voorzitter jury WIS-scriptieprijs 2008-2009)

Continuazione di p. 191

Matthijs Jonker is als docent verbonden aan de afdelingen Kunst-, religie- en cultuurwetenschappen, Instituut voor Interdisciplinaire Studies en afdeling Wijsbegeerte van de Universiteit van Amsterdam. Hij studeerde Wijsbegeerte en Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Zijn interesse gaat uit naar de bestudering van de kunstgeschiedenis vanuit een sociaalhistorisch perspectief en naar de wetenschapsfilosofie van de sociale en geesteswetenschappen.

Adres: Universiteit van Amsterdam, Dept. Filosofie,
Oude Turfmarkt 141-147, 1012 GC Amsterdam.
E-mail: m.j.jonker3@uva.nl

Wessel Krul is hoogleraar Cultuurgeschiedenis van de Moderne Tijd aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij studeerde kunstgeschiedenis en geschiedenis in Utrecht en Groningen, en was vervolgens verbonden aan de afdeling Geschiedenis van de Rijksuniversiteit in Groningen. In 1990 promoveerde hij bij E.H. Kossmann op een proefschrift over de historicus Johan Huizinga. In zijn huidige onderzoek richt Krul zich op kunst- en cultuurhistorische thema's uit de 'lange negentiende eeuw' (ca. 1780-1914), vooral met betrekking tot de Nederlanden, op kwesties van erfgoed, monumentenzorg en cultuurbeheer, en op de kunsttheorie uit deze periode.

Adres: Rijksuniversiteit Groningen Afdeling Kunstgeschiedenis, Oude Boteringestraat 34, 9712 GK Groningen.
E-mail: w.e.krul@rug.nl

Heather Scott was born in London in 1935. She studied and worked in Paris for two years before attending Edinburgh University, where she met and married Scottish poet Tom Scott.

Poet and translator herself, Heather has contributed articles and original poetry to several magazines and literary journals over the years: *Chapman*, *Scotia Review*, *Cencrastus* and *The Scotsman* among others.
Address: 6/1 Darlymple Crescent, Edinburgh EH9 2NU, Scotland, United Kingdom.

Arnold Witte promoveerde in 2004 op een proefschrift over de architectuur en decoratie het Palazzetto Farnese in Rome. Sindsdien continueerde hij zijn onderzoek naar Italiaanse kunst van de zeventiende eeuw met publicaties over